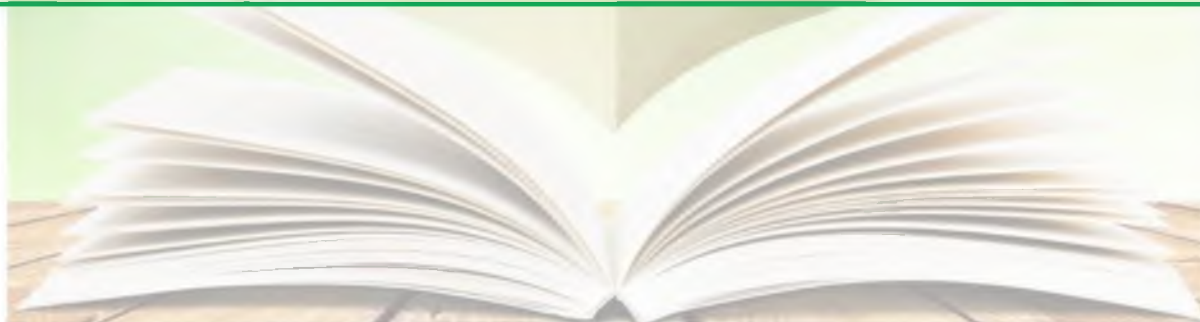

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ
учасників міжнародної науково-
практичної конференції
«ЛІСОВА ТИПОЛОГІЯ ЯК ОСНОВА
НАБЛИЖЕНОГО ДО ПРИРОДИ
ЛІСІВНИЦТВА»

присвячена 150-річчю з дня народження
проф. Є.В. Алексєєва
та заснування кафедри лісівництва
Навчально-наукового інституту лісового і
садово-паркового господарства

Київ, 9-12 жовтня 2019 року

ПРИЧИНИ ВСИХАННЯ СОСНОВИХ НАСАДЖЕНЬ

*Л. В. Стаднік**, студентка магістратури

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Ключові слова: сосна звичайна, всихання, санітарний стан

За даними багатьох дослідників, на даний час на території всієї Європи спостерігається масове всихання соснових насаджень під впливом природних та антропогенних чинників [3]. Масове всихання соснових насаджень на різних територіях та в різних кліматичних умовах може говорити про вплив стовбурових шкідників на ослаблені деревостани, що могло бути спричинено рядом природно-кліматичних змін, та пристосовуваністю комах до різних захисних речовин, які використовують лісогосподарські підприємства. Тому, з метою покращення санітарного стану лісів необхідним є проведення комплексних детальних досліджень соснових насаджень.

Зазвичай періоди погіршення санітарного стану лісів збігалися з посухами, які часто реєструють у роки спаду сонячної активності, як і підвищення температури та зниження рівня ґрунтових вод, тобто умови для росту рослин у такі роки погіршуються. Саме такий черговий період розпочався 2017 року.

Хоча сонячна активність змінюється однаково для всіх регіонів Земної кулі, інтенсивність і напрямок зміни погодних умов залежать від регіону, рельєфу, структури насаджень. У кожному регіоні та на кожній ділянці лісу дерева пристосовані до певних рівнів зволоження і промерзання ґрунту та до дії певних чинників пошкодження чи ураження [4]. Так, у регіонах із недостатнім зволоженням ліс пошкоджують комахи-хвоєгризи та пожежі, тоді як розвитку стовбурових шкідників запобігає швидке висихання лубу ослаблених дерев і лісосічних залишків. Водночас у регіонах із високим зволоженням поширюються грибні захворювання лісу та стовбурові шкідники, які заселяють ослаблені дерева, вітровал, лісосічні залишки та заготовлену деревину [3, 4].

Останні десятиріччя циклічні зміни погодних умов на значній частині земної кулі супроводжуються трендами до підвищення температури повітря, зменшення кількості опадів та зниження рівня

* Науковий керівник – кандидат сільськогосподарських наук Пузріна Н.В.

грунтових вод. Вегетаційний період починається у більш ранні дати, а закінчується у більш пізні. У зв'язку з останнім порушилася синхронність сезонного розвитку шкідливих організмів як із кормовими рослинами, так і з природними ворогами, оскільки терміни розвитку ентомофагів не завжди збігаються з появою уразливої стадії шкідливої комахи.

Упродовж останніх кількох років у соснових лісах світу динамічно розгортаються масштабні всихання нового типу, що значно інтенсифікували процеси масової деградації насаджень. Здебільшого вони охоплюють деревостани віком від 40 років і вирізняються швидким поширенням активно діючих, постійно зростаючих у розмірах та кількісно осередків гострого й стрімкого ураження та швидким перебігом патологічного відпаду. Локальні всихання поступово переходять у повидільні, санітарно-екологічна ситуація в окремих підприємствах і районах набуває ознак кризової [1, 2]. Уже наявні реальні ознаки суттєвої дестабілізації лісовирощування та лісокористування, невідворотних великих економічних утрат і значного падіння еколого-захисної ефективності лісів. Сучасні дослідження в сосняках засвідчили, що поточні всихання вирізняються істотним загостренням ключових параметрів деградації: різким погіршенням фітоекологічної ситуації, великими обсягами та швидкими темпами відпаду, зміною механізму ураження, виявленням нових патогенів тощо [4]. Таким чином, в Україні спостерігається депресія та загибель сосняків під впливом природних та антропогенних чинників [1, 2, 4]. Оскільки сосна є головною лісоутворювальною породою на понад 30 % площі лісового фонду України, всихання соснових насаджень є небезпечним з погляду не тільки втрати деревини, а й ефективного виконання всіх екологічних функцій лісу. Тому розробка стратегії дій щодо уповільнення процесу всихання та пом'якшення його негативних наслідків є важливим завданням не тільки лісової галузі, а набуває загальнодержавного значення

Список джерел літератури:

1. Бородавка В.О., Гетьманчук А.І., Кичилюк О.В., Войтюк В.П. Патологічні процеси у всихаючих соснових насадженнях Волинського Полісся. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України*. 2016. Вип. 238. С.102-118.
2. Мешкова В.Л. Сосна всихає. Хто винен? *Лісовий вісник*. 2016. №2 (53). С.8-10.
3. Мешкова В. Л. Вплив лісгосподарської діяльності на поширення осередків стовбурових шкідників. *Лісове господарство, лісова, паперова і деревообробна промисловість*. Львів, 2006. Вип. 31. С. 228–238.
4. Ehardt L. G. Pine decline in the southeastern United States and the involvement of bark beetles and ophiostomatoid fungi. *The ophiostomatoid fungi : expanding frontiers*. 1993. P.115 .